

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Γελοία γλώσσα

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Αντιπαθητικές λέξεις
εκδ. Πατάκη, σελ. 88

Μετά το δημοψήφισμα του 2015 ο λαοφιλής ηγέτης, «ο αρχηγός των Ελλήνων σοσιαλεθνικιστών», πήγε στις Βρυξέλλες για να σώσει την τιμή της χώρας και επέστρεψε θριαμβευτής, με πολλές καλές ιδέες. Χάρη στην εκχώρηση κάθε πлагιάς και ραχούλας στους Βόρειους, το δημόσιο ταμείο μεταβλήθηκε σε πακτωλό χρημάτων και η χώρα μας σε απέραντη τουριστική ατραξιόν. Πολλά δρώμενα και δράσεις, προς τέρψη των εποίκων, που γίνονταν αμέσως «παγκόσμια βάιραλ». Οι μετανάστες μετονομάστηκαν σε ικέτες για να προβληθεί ο εθνικός εξευγενισμός. Μπορούσαν πα να έρχονται σωρηδόν, καθώς υπήρχαν δραστηριότητες και για εκείνους, κυρίως χειρωνακτικές. Αίφνης το έθνος δεν μπορούσε να θυμηθεί τίποτα από το παρελθόν του, πέρα από τη στίλβη της αρχαιότητας. Οι χιτώνες εισάγονταν από την Κίνα.

Δείκτης της φαιδρότητας αυτού του χαζοχαρούμενου έθνους, που ελεεινολογεί ο Σωτήρης Δημητρίου στο πρόσφατο αφήγημά του, είναι η γλώσσα. Μεσ στη γενικότερη αμνησία τους, οι πολίτες λησμόνησαν τους παμπά-

λαιους αναπαλμούς της μητρικής γλώσσας. Η επίσημη γλώσσα ήταν αυστηρώς χρησιμοποιητική, αγκυλωμένη στην κυριολεξία. Επειτα εμφανίστηκαν οι δικαιωματιστές, που υπεράσπιζαν τα διαρκώς διογκούμενα δικαιώματα των πολιτών. «Ακραίφνεϊς αλτρουιστές, έψαχναν νυχθημερόν για πάσης φύσεως ανεκπλήρωτα δικαιώματα». Χάρη στη δράση τους ενισχύθηκε το φιλειρηνικό πνεύμα: «μας ένωσαν όλους τα επιδόματα και ο δικαιωματισμός».

Ο Δημητρίου περιδιαβαίνει βλοσυρός αυτή την πασίχαρη όσο και ευήθη πολιτεία που ανθοβόλησε σε έναν βράχο της Μεσογείου, κρατώντας ένα κοφίνι όπου πατικώνει γελοίες λέξεις, λέξεις απονοματοδοτημένες από την ανόητη χρήση τους. «Διακύβευμα», «αφήγημα», «συστημικός», «πρόσημο», «πρόταγμα», «συμπερίληψη», «ενσυναίσθηση» και άλλες εξίσου αντιπαθητικές μπαίνουν «μετά βδελυγμίας στο καλάθι».

Ο λαοφιλής ηγέτης πρόσφερε

αρκετές «ευκαιρίες καζούρας», ιδίως με τη γλωσσική του πτυχή. Πάντως παρέμενε αγαπητός στον λαό, καθότι «σαρξ εκ της σαρκός του». Φυσικά, αν και κανείς δεν της έδινε ιδιαίτερη σημασία, η Αριστερά δεν έχασε το ηθικό της πλεονέκτημα. «Όλες οι αποχρώσεις του κόκκινου ήταν ιερές αγελάδες».

Οι μόνοι που δυστυχούσαν ήταν οι κεντρώοι. Παγιδευμένοι στην αμφιθυμία, ζήλευαν τις ακατάβλητες βεβαιότητες των ακραίων. Ζήλευαν «την ξεγνοιασιά των ακραίων, που η καρδιά τους χτυπούσε στον υγιή, ζωώδη ρυθμό της φρυρότητας». «Ζήλευαν το μακάριο, αγελαδίσιο βλέμμα τους και την εντός εισαγωγικών σοφία τους να μην επιτρέπουν ψυχικούς και πνευματικούς κλυδωνισμούς. Να κυλούν διά βίου στις ίδιες σταθερές, γλυκοϋπνωτικές ράγες της ιδεοληψίας».

Ο Δημητρίου σε πολλά βιβλία έχει εξάρει τη νευραλγική σημασία της γλώσσας, προκρίνοντας τον δημώδη λόγο, τον οποίο αρ-

δευαν πανάρχαιες κοίτες. Ο λόγος είναι κόσμος. Μια γλώσσα γελοία απηχεί έναν γελοίο κόσμο. Ο άνθρωπος που αποκόπτεται από το γλωσσικό αισθητήριο, δεν μπορεί να έχει συνείδηση των γεγονότων, τόσο αυτών που πράττει όσο και αυτών που υφίσταται. Από την άλλη, όσο η γλώσσα διαβρώνεται από την απαξία, τόσο περισσότερο απαλείφεται η αισθητική της πλευρά. Δεν γίνεται να βοηθεί η γλώσσα ξέχωρα από την ποιότητα της αισθητικής της. Ο Δημητρίου επιστρέφει ξανά και ξανά στα γενέθλια ακούσματα, νοσταλγώντας την ομορφιά του ήχου τους. Στη χωριάτικη γλώσσα δεν ακούει παρά λαγαρή ποίηση.

«[...] στην αρχαία αλλά και στην δημώδη γλώσσα δεν θα βρούμε ούτε μία λέξη για το καλάθι. Μάλλον η εποχή μας –η έλλειψη χειρότεκτης ζωής– ευνοεί την ακαλαίσθητη και επιπόλαιη σχέση με τη γλώσσα». Ένας συγγραφέας όπως ο Δημητρίου, ο οποίος ανύψωσε τη μητρική του γλώσσα σε υψηλότερη λογοτεχνία, δεν θα μπορούσε παρά να κυριεύεται από άκρατο θυμό μπροστά στη γλωσσική ευτέλεια των ημερών μας. Πίσω από τα πλανερά καχανπτά της μυθοπλασίας, αντηχεί στεντόρειος ο θυμός.

